

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

دانشکده پرستاری و مامایی

بررسی تاثیر تدریس به روش نقشه مفهومی بر مهارت های رویه ای و خلاقیت دانشجویان پرستاری

استاد راهنما : خانم نسرين رسول زاده

استاد مشاور اول : خانم دکتر زهره پارسا یکتا

استاد مشاور دوم : خانم فریبا نصیری زیبا

استاد مشاور آمار : آقای عباس مهران

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته پرستاری

نگارش : حمیدرضا صادقی گندمانی

فروردین ۱۳۹۳

عنوان: بررسی تاثیر تدریس به روش نقشه مفهومی بر مهارت های رویه ای و خلاقیت دانشجویان پرستاری

مقدمه: آموزش مهارت های عملی، از ارکان اساسی سیستم آموزش پرستاری است. با توجه به تحولات سیستم های آموزشی و اهمیت امر آموزش در حرفه پرستاری، ضرورت استفاده از روش های مناسب و نوین آموزشی، جهت دستیابی به مهارت های نظری و عملی و ارتقای تفکر خلاق دانشجویان مشخص می گردد. لذا این پژوهش با هدف تعیین تاثیر تدریس به روش نقشه مفهومی بر مهارت های رویه ای و خلاقیت دانشجویان پرستاری انجام شد.

روش: این پژوهش با روش نیمه تجربی با طرح دوگروهی با پیش آزمون (خلاقیت و مشخصات فردی) و پس آزمون (مهارت های رویه ای و خلاقیت)، بروی ۷۰ نفر از دانشجویان سال اول پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۹۲ انجام گرفت. با روش نمونه گیری در دسترس و سپس انتخاب تصادفی گروه ها (به روش قرعه کشی)، دانشجویان به دو گروه کنترل (متداول) و آزمون (نقشه مفهومی) تقسیم شدند. پس از اجرای پیش آزمون، دانشجویان گروه کنترل و آزمون به مدت ۴ جلسه و در طول یک ماه به ترتیب تحت آموزش به روش متداول و نقشه مفهومی از قبل تهیه شده توسط محقق، قرار گرفتند. محتوای آموزشی ۴ جلسه درس اصول و فنون پرستاری شامل: کاترگذاری وریدی، جایگذاری سوند بینی معده، ساکشن راه هوایی و تزریق عضلانی بود. دو هفته پس از آخرین جلسه تدریس پس آزمون مهارت رویه ای با استفاده از چک لیست مشاهده مستقیم مهارت رویه ای و ۴ هفته پس از آخرین جلسه تدریس مجدداً آزمون خلاقیت گرفته شد. اطلاعات جمع آوری شده با کمک نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ و با استفاده از آزمون های آماری تی مستقل، تی زوج، کای دو و فیشر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته ها: تحلیل آماری نشان داد که هر دو گروه قبل از مداخله از نظر مشخصات فردی و خلاقیت کل و مولفه های آن (به استثنای مولفه های بسط و ابتکار) همگن بودند، اما چهار هفته پس از مداخله مقایسه امتیاز خلاقیت کل دانشجویان پرستاری در دو گروه کنترل و آزمون با استفاده از آزمون تی مستقل ($p < .001$) تفاوت آماری معناداری را نشان داد، به صورتی که میانگین امتیاز خلاقیت کل دانشجویان در گروه کنترل 139.54 ± 5.12 و در گروه آزمون 156.14 ± 7.19 بود. همچنین مقایسه میزان مهارت های رویه ای دانشجویان در گروه آزمون و کنترل با استفاده از آزمون تی مستقل ($p < .001$) تفاوت آماری معناداری را نشان داد، به صورتی که میانگین امتیاز مهارت های رویه ای دانشجویان در گروه کنترل 180.71 ± 16.03 و در گروه آزمون 229.91 ± 7.90 بود. بدین ترتیب نتایج به دست آمده نشان داد که تدریس به روش نقشه مفهومی موجب افزایش بیشتر مهارت های رویه ای و خلاقیت دانشجویان نسبت به گروه متداول می شود.

نتیجه گیری: یافته ها نشان می دهد تدریس مهارت های بالینی بر مهارت های رویه ای و خلاقیت دانشجویان پرستاری با درجات متفاوتی تاثیر دارد. می توان ادعا نمود روش نقشه مفهومی قابلیت توسعه

مهارت های رویه ای و خلاقیت دانشجویان را دارد. از این رو توصیه می گردد به عنوان یکی از بهترین روش های تدریس مهارت های عملی در پرستاری جدی تر بکار گرفته شود. گرچه هنوز تحقیقات گسترده تر در این زمینه ضروری است.

کلیدواژه ها: تدریس، نقشه مفهومی، مهارت های رویه ای، خلاقیت

**Tehran University of Medical Sciences
Faculty of Nursing and Midwifery**

**Assessment the effect of concept map teaching on
procedural skills and creativity in nursing students**

The degree of Master of Science in Nursing

Supervisor: Nasrin Rasoulzadeh

By: Hamidreza Sadeghi

April 2014

Abstract

Background : Practical skills education is fundamental to nursing education. Due to development of educational systems and importance of education in the nursing profession , the necessary of using appropriate instructional methods for new theoretical and practical skills and promoting creative thinking in students is clear. The aim of this study was to determine the effect of concept map teaching on procedural skills and creativity in nursing students.

Method : This study used a quasi-experimental study on two groups with pre-post test design (procedural skill-creativity), 70 first semester nursing students were selected through convenience sampling and then randomly divided into two groups (experimental and control). After pretest (demographic and creativity), control and experimental group received education for 4 sessions during 1 month, either lecturing method or concept map, respectively. The teaching schedule comprised 4 sessions of practical fundamental of nursing concerning : Intra venous Canulation, Intramuscular injection, airway suctioning and Nasogastric tube. Then, used a post test at the end of second and fourth week of teaching for procedural skills (checklist) and for creativity (by Abedi creativity questionnaire), respectively. The data were analyzed using SPSS statistical software (Version 22) using independent sample T test, Fisher, and X^2

Result: Statistical result showed Before intervention there were no significant differences between two groups in demographic data and creativity total score and its subscales (except elaboration and originality subscales). But four weeks after the intervention total creativity score in concept map group was 156.14 ± 7.19 and in the conventional group was 139.54 ± 5.12 , using independent sample T test ($p < .001$) showed a significant differences between two groups. Also two weeks after the intervention procedural skills score in concept map group was 229.91 ± 7.90 and in the conventional group was 180.71 ± 16.03 , using independent sample T test ($p < .001$) showed a significant differences between two groups. Therefore, creativity and procedural skills in concept map group was meaningfully greater than conventional group.

Conclusion: Finding showed that practical skills teaching has various effects on procedural skills and creativity. Also, it can be said that concept map method can improve procedural skills and creativity of nurse students. So, using concept

map as one of the best method of practical skills teaching in nursing and doing more researches advised

Keyword:teaching,concept map,procedural skills,creativity